

קטמות והכוגה בלהש הרב

קלפי משק יגור, ליד חדר-האוכל.
10.06 — אמבולנס לנזק עוצר ליד הרחבה. שרי-הפנים, ישראל ברי-הודה, יורד בכבודו. הוא הוסע במיוחד מבית החולים בו הוא שוכב כדי להצביע בקלפי שלו.

קלפי 79054, עמישב.

10.15 — פתאום נעשה צפוף ליד הדלת. בן רגע ממש נוצר תור של כמה עשרות בוחרים. הם נדחקים, דוחפים הצידה את הסדרנים ואת השוטר, מצייפים את חדר הקלפי. העבודה משותקת-כמעט לכמה דקות. אך המשטרה משתלטת במהרה על המצב.

וכנס יושבראש ועדת הבחירות האזוריות. "אה, כן, נתנו לכם כאן שני סדרנים במקום אחד", הוא אומר, "כאן זה עמישב. מקום מועד לפורענות".
יוסף זידי, זקן מופלג, רוצה להיכנס לתא הבחירה עם אשתו. חברי ועדת הקלפי מתנגדים. הסדרן מושך את האשה בעדינות הצידה. הבעל מתנגד. "אני לא יודע מה לעשות!" הוא מוקנן בקול מרטיט. לא עוזר לו. הוא נאלץ להכניס את הפתק לבדו, אבל לא לפני שהספיק להפיל את הפרגוד-העץ ולפור את כל פתקי המפלגות על הרצפה.

קלפי 50067, רחוב גורדון 62.

10.25. מגיעה השעה החמה של ועדת-הקלפי. יושבת-הראש אלה אלון מחלקת לחברי הוועדה כסף. מעירה לאיש מפא"י כסוף-השיער אריה ברקין, כי תצטרך לבדוק אם הוא חבר חוקי בוועדה. הסיבה: נוסף לברקין מיוצגת מפא"י באותה ועדת-קלפי גם על ידי רחל בן-יעקב.

ברקין אינו יכול לסלוח את העלבון לגברת הממושקפת, העונת לידה טבעת גדולה ומבריקה. הוא מן האנשים של העלייה השנייה, בשבילו העבודה הזאת היא מלאכת קודש. "אני יושב פה בזכות, לא בחסד", הוא מתגונן. עשרה מצביעים מחכים בתור לסיום הליכות ביניהם. בין השניים מתחילה מלחמת תהול ועכבר.

כולם מחכים בכלי-עניינים לשליח המפלגות, שיביא להם מנת-בחירות טעימה בצירוף בקבוק חלב.
היא מנצלת את האוכל להפיג את המתוחות. מציעה לברקין להתכבד. הוא מסכים. "על חשבון הצ"כ למה לא?" הוא שואל כמתגונן.

קלפי 79054, עמישב.

10.30 — אינטרמצו קליל, בדמותה של צעירה חגיגית לבושה בחומרה. היא מציגה את תעודתה בפני יושבראש הקלפי, והוא מרשה לה להצטרף לשולחן המשקיפים. את מי היא מייצגת? רוט מבעית, הוישב בני לבנה, מעביר את השאלה ואת התשובה: "אגודת-ישראל".
יחזקאל לוי — כולם כאן נראים כמהודרות מהות מעט של נביאי התנ"ך, עם זקנים לבנים, גלימות צבעוניות ומבטי זעם — מפר את חוק הבחירות בפרהסיה. הוא מכניס פתק למעטפה במרכז החדר, לעיני כולם. כבר עשו את זה רבים לפניו הבוקר. אבל הפעם רוט אינו משלים עם הדבר. הוא נוטל את הפתק מתוך המעטפה וזורק אותה על הרצפה. כולם רואים: ב. לך מאחורי הפרגוד!" הוא אומר לזקן.

זקן נכנס אל מאחורי הפרגוד ויוצא עכבור שניה. הוא גיגש אל הפתק המקומט שרוט זרק על הרצפה, מישר אותו ושוב לעיני כולם מכניס אותו לקלפי. משקיף ב' עוזר לו לשלשל את המעטפה לקלפי.

בית-המורה, סטה וועדת הבחירות האזוריות, חיפה.

11.00 — התקרית של היום. זה עתה הגיעה למטה ועדת הבחירות האזורית הידיעה כי חברי מפא"י בקלפיות של חיפה הפרו את תקנון הבחירות. חבריהם, היושבים כמשקיפים בקלפי, מצויידים בפנקסי-רשום עליהם מתנוססת, בארבע פינות הפנקס, האות א' רבתי. תקנון ועדת-הבחירות קובע בפרוש כי אסור לנציגי הרשימות השונות להציג את איתיות רשימתיהם אלא בתא הסגור בו בוחר המצביע את אות רשימתו.

היעדה ישירת על הקינה

תל נה שניה הנרשמת בפרוטוקול ועדת הבחירות החרי פאית: משקיפי מפא"י, במסחה רשימת י"א, שיתוף ואחווה, אחת הרשמות העבריות של מפא"י אינם יושבים על ספסל המשקיפים, אלא לצד יושבראש הקלפי. פנקסי הרשום שלהם מצויידים אף הם באות א'.

פורץ-דין צבי הדסי, יושבראש ועדת הבחירות האזורית בחיפה, איש חרות, מורה מיד לשלוח את נציגי הוועדה, שיאסרו על חברי מפא"י להציג את אית רשימתם בפרהסיה. הוא מציע לתלוש את האותיות המסומנות, אם אי-אפשר להעלים את הפנקסים.

קלפי 50040, רחוב ז'ונגון 221, תל-אביב.

11.15 — התרגשות גדולה. צעיר כוש, כבן 25, בחליפה כהה מהודרת, צוארון לבן מעומלן היטב ונעליים חומות בהירות מבהיקות, נכנס לקלפי בלתייית פמליה גדולה. "זהו הקונסול של גאנה", לוחש לנו המלחה המשופם, ברכוכבא שור. הוא רוצה לראות איך עושים בחירות. לידו הגברת הרליץ ממשרד-החוק.

מסבירים לקונסול באנגלית. הנה בא הבוחר ומגיח את תעודת-הזהות שלו. לא, בלי תעודה זה לא הולך. מסתכלים אם השם שלו מופיע ברשימה. אם כן, מוחקים אותו. את התעודה מעבירים לצד השני של השולחן. שם מוחקים אותו מרשימה שניה. לשם ביקורת. נותנים לו מעטפה. הוא הולך אל מאחורי הפרגוד. שם הוא בוחר באחד מ-24 הפתקים

מכונית מפא"י מביאה מצביעים לקלפי

המונחים זה ליד זה, בסדר האלף-ביתי. הוא שם את ה"פתק במעטפה.

אפשר לסגור את המעטפה ואפשר לא. זה לא חשוב. הוא שם אותה בתיבה. בינתיים שמו לו חותמת בתעודה, ונקבו חור. מחזירים לו את התעודה וזהו זה.

לרגע אני מצטער שהמראה כל כך פרואני. אין שום דבר על השולחן אין מפה. אין מאפרות ואין סל לניירות. ליד הקירות ערמה של שולחנות וכסאות-תלמידים. סמל המדינה מודבק על הלוח. ומתחתיו צייר בנה של אחת הבוחרות מפלצת ילדותית איומה.

אך כל זה לא חשוב. הדמוקראטיה היא דבר פרואני. זה יופיה. אין בוחרים משיח או קיסר. ההדר שייך לדיקטטורים. לנו נאה יותר אחירה של סדנה, אחירה אפורה של בית-מלאכה. כי אנו עוסקים כאן במלאכה חשובה ופרוזאית: לקבוע מי ינהל את עניינינו היומיומיים בארבע השנים הבאות.

מכל המשטרים שהיו עד כה בעולם, לא נמצא עדיין משטר יעיל יותר.

אני מסתכל בבוחרים, העומדים בסבלנות בתור הקטן, נוטלים את מעטפותיהם, מתבודדים מאחורי הפרגוד ושמים בשקט את המעטפה לקלפי, אומרים שלום והולכים. יש משהו יפה במחזה זה. זוהי הרגשת-חובה שקטה, עניינית, המאחדת את כולם, כאן בצפון תל-אביב.

אחרי ככלות הכל, כל אחד יכול להגיד לעצמו: מה חשוב הקול שלי, אחד מתוך מיליון? למה לי לטרוח ביום שרב זה? למה שלא אלך לימים, או אשאר במיטה?

בכל זאת הם באים. ואפילו אלה שלא יבואו, ברובם הגדול יעשו זאת מתוך רגש-אחריות, כדי להפגין משהו. מספר האדישים באמת, אלה שלא איכפת להם, קטן מאד בעם מזור זה. זה ציבור אחראי, ממושפע, מאוחד מאד. עם כל ליקוייו, אין רבים כמוהו בעולם.

יתכן שמחשבות מעין אלה עברו גם במוחו של הצעיר הכושף. הוא אומר שלום באדיבות ומסתלק. איך הגיע למעמד כזה בגיל כה צעיר? מה הסתם יש מחסור באיגו באנשים היודעים קרוא וכתוב וזה מסוגלים לייצג. אולי גם המשפחה מיוחסת.

קלפי 50239, שכונת התקווה.

11.00 — אידיליה בחדר הקלפי. הלחץ נעלם. אין מצביעים. האנשים פותחים את צרורות המזון, מצרפים אותם אל הצרורות המובאים כל כמה דקות על ידי שליחי המפי לגות. מהישיבים בניחותא לארוחה. מפעם לפעם מצייץ

שוטרים בודקים תעודות בשער הקלפי

ראשו של מצביע. כשהוא רואה את ועדת הקלפי אוכלת הוא נרתע. על השולחן קליפות ביצים, חצאי מלפפונים, פיתות ועבניות. "עובדים, עובדים", שמחים כולם בכל מצביע בודד.

קלפי 79054, עמישב.

11.00 — מאורע חגיגי: צוות מקליטים של קול ישראל. הם נכנסים כשבידים מכונת-הקלטה וכמה עשרות מטרים של כבל חשמלי מסורבל. הקריין מביט סביבו. להברי ועדת הקלפי אין הוא רוצה להפריע. הוא פונה אל שולחן המשקיפים. "תמצה לומר כמה מלים עבור יומן החדשות" הוא שואל אותי. אני רוצה.

הוא מדבר לתוך הפיה. דברי-קריינות המסבירים היכן אנו, מה נעשה בחוץ. מתוך כך אני למד שבחוף "רוגש עד סוער", מתרוצצים, צועקים. אני מספר על מה שקרה כאן מאז פתיחת הקלפי. תודה רבה חבר... "מתי זה ישודר?" לא יודע. מקילא לא אוכל להתפנות לשמוע את עצמי. חוץ מזה, כבר יודע מה שאשמע.

קלפי 50239, שכונת התקווה.

11.25 — בעיה קטנה. תעודות זהות רבות אינן חתומות בחתימתם האישית של בעליהן. אשה בגיל העמידה. המקום המיועד לחתימה, מתחת לתמונה, ריק. היא מתבקשת לחתום. לרגע היא מהססת ואחר היא טובלת את בוהן ימינה בכר הדיו מחתימה את סביעת אצבעה מתחת לתמונה. תעודות זהות רבות אחרות מקושטות בסביעות אצבע.

קלפי 40155, רחוב צהרון 5, חיפה.

11.40 — נציג ועדת הבחירות האזורית תולש את האלפים מפנקסי משקיפים. דף אחד, מפנקס שמספרו הסדורי 1000, מגיע לידי יושבראש הוועדה כמסמך-הוכחה.

קלפי 50239, שכונת התקווה.

11.45 — מהומה קטנה בחוף. יפהפיה שחרחרת עוצרת במרחק כמה צעדים מהתור. לבושה חצאית צרה ואפודה הדוקה. לידה עומד צעיר מטורון, ממלמל במהירות דברי שכנוע.

"את הבנת רחל? זהו זה?"
"מה זהו זה?"

הצעה מאחורי הפרגוד

הצעיר מוציא פתק לבן מכיסו, תוחב אותו לידה של חברתו. היא מקריבה את הפתק לעיניה.

"לא רוצה".

"מה זה פתאום לא רוצה, השתגעתי?"

"לא רוצה את זה. עזוב אותי לעשות מה שאני רוצה". הצעיר רותח. "משוגעת! יצאת מדעתך?" ומסיף מיד:

"שמעת אותו בשכונת?"

"שמעתי".

"ראית איך החברה השתגעו ממנו?"

"ראיתי".

"נו, או מה?"

"עזוב אותי".

שוטר הפסיק את הריאיון. אותו שלח החוצה. אותה ליהיה לקלפי.

קלפי רחוב בריגורא מספר 31, חיפה.

12.07 — התנגשות חריפה. יושבראש הקלפי במקום אינו מוכן להענות לתביעת נציג ועדת הבחירות האזורית, טוכמן איש מפ"ם, לשלך את הפנקסים עטורי האלף-המקלפי. "מי אתה שתאמר לי מה לעשות?!" קורא המפא"יניק החתיק ראובן בוניק. חלופי מילים חריפות. טוכמן המפ"מי נסוג. אין זה לכבודו לריב עם יושבראש ועדת קלפי.

קלפי 50165, בית-ספר ביאליק.

13.00. חברי ועדה עליונים. מסתדרים ביניהם בסדר. בעיקר בשעות אלו, כשמספר המצביעים נמוך. רוב אלה שמגיעים לקלפי אינם מצביעים. הם מגלים ששם אינו נכלל ברשימת הבחורים. טעות. הם חושבים שאם הצביעו בבית-ספר ביאליק לפני ארבע שנים, לא יתכן שמישהו העתיק את מקום הקלפי שלהם. כל חברי הוועדה מרחמים עליהם, כי הם צריכים למהר לא לשכת הבחירות האזורית, לברר את מיקום הקלפי שלהם. כשיוכד איובל, למשל, מגיעה אל הקלפי, היא נתקלת באותה בעיה. חבר הוועדה שמואל סידס מסביר לה מה לעשות. היא אינה מרוצה. לרוץ עוד פעם בחום הזה? זה לא בשבילה. "אתם חושבים שאתם עושים לי טובה?" היא שואלת את אמנון צהורי, איש מפ"ם. "צריך להיות אלי יחס אחר, אם אני מטריחה את עצמי לקלפי ביום חמסין".

אולם צהורי לא נבהל. מלבד זה שהוא חבר ועדה, יש לו תפקיד מפלגתי מיוחד. ברגע של שעמום, צהורי לא מתבייש להסביר מהו התפקיד. מפ"ם הכינה רשימות של אוהדים. כשמקריא יושבראש ועדת-הקלפי את שם הבוחר, מעיין צהורי בכרטיסו המפלגתי. אם השם ישנו, צהורי יודע שזהו חבר מפ"ם. כשצהורי מזהה את השם, הוא מודיע את המצביע. "תשים במעטפה רק פתק אחד", אומר צהורי, "חיונה, לפעמים הפתקים נדבקים".

בשעה אחת בצהרים מגיע מחליפו של צהורי, דן מקיבוץ מסדה. צהורי מסביר לו מה לעשות עם רשימת חברי המפלגה. את תפקידו כחבר ועדת-הקלפי ילמד תוך כדי עבודה. לא זה התפקיד העיקרי.

קלפי 50164, בית-ספר ביאליק.

13.00. גם קלפי זאת נמצאת בבית-ספר ביאליק. אולם לא בחדר ההתעמלות אלא בחדר של כיתה ב'. מישהו מן הילדים התחכם. הוא השאיר על הלוח של הכיתה משפט קצר, כתוב בגודל לבן: "לשבת בשקט". חברי הוועדה עשו זאת. גם המצביעים המעטים שמוצאים את הכתובת הנכונה ומגיעים לקלפי, ממלאים אחר ההוראה.

חברי הוועדה קפונים. הם בודקים כל דבר, רושמים בפרוטוקול כל משפט. כשזאב גלברדר שר את שירו המ-